

Grön lövsångare, *Phylloscopus nitidus viridanus* (Blyth).

Av ALB. COLLIN.

Endast några år före början av detta sekel angavs ännu den gröna lövsångarens utbredningsområde omfatta norra och centrala Ryssland ävensom Väst-Sibirien till Altai i öster samt till Turkestan, Gilgit och Kaschmir i söder. Senare forskningar hava påvisat den i Estland, Livland och Kurland samt senast i Ost-Preussen häckande. Det synes därför, som om även den hörde till de östliga fåglar, som visa en stark tendens att utbreda sitt häckningsområde mot väster. Antagligen äger även en östlig expansion rum, i det att Buturlins och Tugarinows¹⁾ senaste observationer numera förflytta dess ostgräns till Krasnojarsk.

Den gröna lövsångaren påvisades inom europeiska Ryssland först av Sabanajeff²⁾ så sent som år 1869 och även då under orätt artnamn. Dock är den vitt utbredd i guvernementen Perm och Ufa samt häckar ännu söderut uti Orenburg. Dess vidare utbredning i Ryssland mot väster var före ingången av detta sekel ännu icke med säkerhet fastställd. I varje händelse häckade den redan då uti guvernementen Kasan, Moskva, Twer och Jaroslaw samt låg dess västligaste fyndort vid sjön Latscha i Olonetzka guvernementet.

Det förefaller egendomligt, att den gröna lövsångarens utbredning inom Ryssland förblev så länge okänd, ehuru dess sång är mycket karakteristisk och redan den borde hava länkat uppmärksamheten vid fågeln. Några säkra grunder för ett antagande, att detta berott på att en invandring först under senare tider ägt rum och att den först härefter blivit mera allmän, föreligga egentligen icke. Dock kan man icke undgå att tänka sig detta som en medverkande omständighet, i synnerhet som en fortsatt utbredning västerut påvisats.

Först efter det prof. Menzbier³⁾ år 1898 fäst uppmärksamheten vid den gröna lövsångaren, har vår kunskap om dess utbredning starkt utvidgats. Naturligtvis har dess inneboende tendens till

¹⁾ Aus der orn. Literat. Russl. V p. 103 (1925).

²⁾ Bull. Soc. Nat. Mosc. 1869 II p. 195, 196.

³⁾ Orn. Jahrb. IX 1898 p. 1.

expansion av sitt utbredningsområde mot väster även varit ägnad att på senare tider länka ett allmännare intresse vid fågeln, som därför varit underkastad en intensivare observation.

Sålunda observerade Otto⁴⁾ i slutet av juli och i början av augusti år 1903 en flock av den gröna lövsångaren uti en parkanläggning vid en villa invid Finska viken ca 10 km från floden Narvas mynning. Enligt de intressanta iakttagelser han sedermera publicerat över dess sång och uppträdande hade denna art tydligen häckat på platsen.* Under samma år gjordes senare en observation av fågeln även vid Dorpat, så att den synes icke vara så alldeles sällsynt i Estland, ehuru den även här tydligen blivit förbisedd. Några år tidigare hade den av Middendorff blivit påvisad i såväl Liv- som Kurland.

Kännedomen om den gröna lövsångarens utbredning uti Väst-Ryssland vidgades vidare genom Sarudnys⁵⁾ observationer av densamma uti Pskowska guvernementet. Kaigorodow⁶⁾ anträffade den åter under maj och juni i närheten av Petersburg på flere ställen, medan Ispolatow⁷⁾ påvisade den häckande vid Gdow i Ingermanland. Bianchi⁸⁾ anför den i sin sammanställning från år 1922 såsom en sällsynt häckfågel för det Peterburgska och Novgorodiska guvernementet samt såsom antagligen häckande i det Olonetska, ehuru här icke såsom sådan påvisad.

År 1905 anträffade Thienemann⁹⁾ en grön lövsångare vid Vogelwarte Rossitten på Kurische Nehrung. Härmed var konstaterat, att fågeln redan påbörjat sin invandring till Nord-Tyskland. Tidigare hade den visserligen iakttagits på Helgoland, men dessa fynd voro att anse såsom hänförande sig till sådana exemplar av ostliga fåglar, som ryckas med på den märkvärdiga flyttningsstråt, som går över den ornitologiskt så intressanta ön. Redan Hartert uttalade i sitt fundamentala verk över de paläarktiska fåglarna den förmodan, att en häckning i Ost-Preussen vore att emotse. Det lyckades dock först Tischler¹⁰⁾ att år 1922 konstatera, att fågeln gjort sig här bofast och det syntes antagligt att den under detta år

4) Orn. Mbte. XII 1904 p. 73.

5) Mem. de l'Acad. S. Petersb. (8) XXV 2 p. 155 (1910).

6) & 7) Ann. Mus. Zool. Petersb. XIII 1908 p. XXXVIII.

8) Grote, Journ. f. Orn. LXXVI 1926 p. 446.

9) Orn. Mbte XIV 1906 p. 89.

10) Orn. Mbte. XXXI 1923 p. 1.

häckat på åtminstone 4 skilda ställen. En snar utbredning av fågeln här är därför i närmaste framtiden att vänta. Dobbrick¹¹⁾ förmodar sig sålunda redan hava observerat fågeln vid Danzig i Väst-Preussen.

Då det icke synes uteslutet, att den gröna lövsångaren vid sin strävan att utvidga sitt häckningsområde, även kommer att visa sig inom vårt lands gränser, vore skäl att vid observationer vid vår ostgräns och speciellt på Karelska näset inrikta iakttagelserna på dess eftersökande här. Till ledning härför vore väl några biologiska uppgifter om fågeln av intresse. Jag utnyttjar därför här nedan några av prof. Menzbier och Suschkin lämnade skildringar om fågelns levnadssätt, vilka väl stämma överens med mina egna iakttagelser i Jussupovska parken invid Moskva.

Den gröna lövsångaren uppehåller sig såväl i rena lövskogar som i blandbestånd. Vanligen väljer den till sin stamlokal ett mindre tätt bevuxet skogsbestånd på en kulle eller branterna av en flodstrand, som småningom glesnar ut mot en öppning. Här bildar en tät gran, en lummig ek eller något annat dominerande träd dess älsklingsuppehållsställe, från vilket den sedan företager sina exkursioner till närmaste omgivning. Denna ytterst livliga fågel, kanske den livligaste av alla lövsångare, uppehåller sig för det mesta i trädkronorna, där den nästan aldrig är stilla, utan befinner sig i ständig rörelse. Det är ju möjligt att just dessa omständigheter bidragit till, att den tidigare så ofta inom sitt häckningsområde förbisätts. Varje minut flyger den från ett träd till ett annat, varvid den endast medan den sjunger för ett ögonblick vilar på någon utskjutande kvist. Den skyr icke parkanläggningar och människans närhet. Från sitt stamhåll gör den täta utfall till de närbelägna träden, som den med en oerhörd snabbhet genomsöker, utan att härvid iakttaga någon systematisk följd såsom vår vanliga lövsångare. Ibland gäller besöket de närmast belägna träden, vilka omedelbart övergivas och med en oerhörd intensitet söker sig fågeln till några längre bort belägna träd och efter några ögonblick är den åter tillbaka. För en kort stund kan den komma till marken och bekymrar sig härvid liksom kungsfåglarna rätt litet om människans närvaro. Har man därför genom dess sång blivit uppmärksamgjord på dess förekomst uti trädkronorna, kan man lugnt avvakta ett gynn-

¹¹⁾ Orn. Mbte. XXXIV 1926 p. 45.

samt ögonblick för att bliva i tillfälle att observera den på närmare håll.

För kronorna på enskilda träd har den gröna lövsångaren en speciell förkärlek. I dessa jagar den efter insekter påminnande härvid i sitt beteende mycket om en flugsnappare. Från en fristående kvist kastar den sig efter insekten och griper den i flykten.

Den synes leva helt för sig och beröres ej av andra fåglars görande och låtande. På hösten kan den dock sluta sig till flockar och med sina stamförvanter, främst *Ph. trochilus*, ströva omkring.

Den gröna lövsångaren begynner sin sång redan vid första dagbrottet och sjunger sedan energiskt hela tiden ända fram mot eftermiddagen, då den tager sig en vila, om man överhuvud kan tala om vila hos en så rörlig fågel. Sången är mycket karakteristisk, mycket högljudd och vältonande. Den erinrar något om flugsnapparens, men är mycket mjukare och angenämare. Under sången lyfter och vänder vår fågel på sitt huvud alldeles som *Ph. trochilus*, om vars uppträdande den förövrigt mycket påminner.

Enligt Tischler kan sången icke förväxlas med någon annan av de europeiska lövsångarnas. Den är kort, högljudd och kraftig. Inledningen består vanligen av 3—4 *dschie*, *dschie*, *dschie* klingande toner, på vilka följer en drill, som emellanåt avslutar sången. Icke sällan följer efter drillen ännu några lika toner som vid inledningen. Variationer av denna förekomma ofta, så t. ex. att den andra stavelsen mera betonas och drillen kan bortlämnas. De skilda variationerna återgivas av Tischler som följer: *di dschie dschie dschie trrrrr zitje zitje zitje trrrrr ziziwit ziziwit ziziwit trrrrr tjuwit tjuwit tjuwit trrr* Locktonen, som även användes som varningsrop, kan uttryckas med *djie djie* eller *zjie zjie*.

Den gröna lövsångaren är annars lätt att igenkänna på den intensivt gulfärgade superciliar-strimman över ögat och det ljusa bandet på vingarna.

Den gröna lövsångaren bygger sitt bo på marken eller något däröver och avviker i sina häckningsbestyr icke från andra lövsångare i annat än att äggen äro rent vita, utan några prickar eller annan färgning. Den övervintrar i Burma, Indien och på Ceylon. Flyttningen är även typiskt sydlig och sydöstlig genom Transkaspien och Turkestan till Indien.